

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 659/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. T., t. č. vo výkone trestu zastúpeného advokátom JUDr. J. H., T., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 20/2013 z 26. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. septembra 2013 doručená sťažnosť Ľ. T., t. č. vo výkone trestu (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 50 ods. 5 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tdo 20/2013 z 26. júna 2013.

Sťažovateľ v podstatnej časti sťažnosti uviedol: „Rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo dňa 15. 05. 2012, sp. zn. 2T/101/2011 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 19. 11. 2012 sp. zn. 3To 101/2012 som bol uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d), ods. 2 písm. a) TZ, za čo mi bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Následne som prostredníctvom môjho obhajcu podal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý rozhodol o odmietnutí dovolania uznesením zo dňa 26. 06. 2013 sp. zn. 3Tdo/20/2013, keďže bol toho názoru, že neboli naplnené dovolacie dôvody uvedené v dovolaní. Do výkonu trestu som nastúpil dňa 19. 11. 2012 a doposiaľ ho vykonávam. ...

Odsudzujúcim rozsudkom mi bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov, pričom zo skutkovej vety odsudzujúceho rozsudku vyplýva, že som bol odsúdený za držanie psychotropnej látky – jednej plastovej injekčnej striekačky objemu 2 ml, ktorá obsahovala 1,201 g metamfetamínu s priemerným obsahom 62 % hmotnostných, ktoré množstvo podľa vykonaných znaleckých posudkov predstavuje 19-75 obvykle jednorazových dávok drogy. Nepopieram, že v čase spáchania skutku som bol konzumentom pervitínu, je však potrebné vziať do úvahy, že zaistené množstvo by mohlo slúžiť iba na osobnú spotrebu a v každom prípade nie na obchodovanie s drogami. Z tohto pohľadu pokiaľ zaistené množstvo psychotropnej látky podľa môjho názoru postačovalo na 7-8 obvyklých jednorazových dávok, nemohlo dôjsť k ohrozeniu inej osoby návykovou látkou, keďže tak malé množstvo bolo určené iba pre osobnú spotrebu. V takom prípade ale trest odňatia slobody v trvaní 10r. je absolútne neprimeraný skutku, ktorý mi je kladený za vinu. Len na okraj uvádzam, že rovnakú trestnú sadzbu v rozmedzí 10-15r ustanovoval v minulosti trestný zákon (§ 219 ods. 1) za trestný čin vraždy, čo je trestný čin s neporovnateľne vyššou mierou závažnosti, ako aj s neodvratným následkom v podobe usmrtenia človeka, čo nemožno ani len porovnať s držbou jednej 2 ml injekčnej striekačky s návykovou látkou určenou pre vlastnú spotrebu, t. j. konzumáciou zaisteného množstva drogy by došlo k poškodeniu zdravia konzumenta, pričom iné osoby by neboli vystavané žiadnemu ohrozeniu. Neprimerane vysoký a prísny

trest mi bol uložený zrejme z dôvodu, že zákonodarca podľa rovnakej trestnej sadzby trestá výrobcov a dilerov omamných a psychotropných látok, ako aj konzumentov, ako som ja, čo sú dve neporovnateľné kategórie osôb páchajúcich drogovú trestnú činnosť, pričom rozdiel v spoločenskej nebezpečnosti takéhoto konania by mal byť vyjadrený v odlišnej trestnej sadzbe.

Dôvodom pre použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 172 ods. 2 TZ bolo, že v minulosti som bol rozsudkom Okresného súdu Topolčany z 28. 11. 2007 sp. zn. 3T/121/07 odsúdený pre trestný čin podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d) TZ, čo je podľa môjho názoru porušením zásady uvedenej v čl. 50 ods. 5 Ústavy SR, podľa ktorého nemožno osobu 2x trestať za jeden trestný čin (zásada ne bis in idem). V predmetnej veci som bol de facto potrestaný 2x, pretože hoci som si trest uložený rozsudkom Okresného súdu Topolčany z podstatnej časti vykonal, táto okolnosť t. j. predchádzajúce odsúdenie za rovnaký trestný čin mi bola opätovne pripočítaná na t'archu a spôsobila podstatné zvýšenie trestnej sadzby na 10-15r., pričom v prípade ak by sa na predchádzajúce odsúdenie nemohlo prihliadať, bola by trestná sadzba v tom čase 4-10r.“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné práva L. a T.,... na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 5 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. 06. 2013, sp. zn. 3 Tdo 20/2013 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Tdo 20/2013 z 26. 06. 2013 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. L. T. sa priznáva náhrada trov konania v sume 162,91 Eur, ktorú je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. H. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo

ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu by bolo možné hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 dohovoru a čl. 50 ods. 5 ústavy uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jeho dovolanie. Ústavný súd na tomto mieste podotýka, že sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti namieta aj porušenie čl. 50 ods. 3 ústavy, avšak v navrhovanom petite sťažnosti sa nedomáha vyslovenia porušenia uvedeného článku ústavy, preto uvedené považoval ústavný súd len za súčasť odôvodnenia sťažnosti.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 5 ústavy nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov, ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietané uznesenie najvyššieho súdu.

Po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd nezistil, že by najvyšším súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzované uznesenie najvyššieho súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené.

Jedným z ťažiskových argumentov sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o nesprávnom posúdení množstva obvykle jednorazových dávok drogy.

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení dostatočne vysporiadal s touto námietkou sťažovateľa uvedenou aj v jeho dovolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne a dôsledne svoje rozhodnutie odôvodnil, keď uviedol:

„Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania) je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých, vo veci vykonaných dôkazov, dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 10 Tr. por., podľa ktorej orgány postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie.

Je potrebné uviesť, že ak mal súd za to, že hodnota drogy je spoľahlivo dokázaná použitím určitého dôkazného prostriedku (aktuálneho znaleckého posudku Kriminelistického a expertízneho ústavu Policajného zboru) a nepovažoval za potrebné v uvedenom smere vykonať ďalšie dokazovanie, nie je táto úvaha súdu (a ňou podmienená

absencia výkonu ďalších dôkazov) porušením práva na obhajobu v zmysle splnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Zo spisového materiálu vyplýva, že na hlavnom pojednávaní dňa 11. januára 2012 obhajca obvineného žiadal predvolať a osobne vypočuť znalca Kriminologického a expertízneho ústavu ppl. PharmDr. J. Z. a znalcov z odboru psychiatrie za účelom možného zistenia jednorazovej dávky u obvineného L. T. K tomuto návrhu sa pripojil aj obvinený. Ďalšieho pojednávania dňa 16. apríla 2012 sa obvinený nezúčastnil, pričom svoju neprítomnosť neospravedlnil. Na tomto pojednávaní obhajca obvineného vyslovil, že netrvá na osobnom výsluchu znalca ppl. PharmDr. J. Z. a znalcov MUDr. V. S. a MUDr. B. S. Obvinený sa nezúčastnil ani ďalšieho pojednávania dňa 15. mája 2012, pričom požiadal o ospravedlnenie svojej neúčasti a vykonaní pojednávania bez jeho prítomnosti. Na tomto pojednávaní po súhlase strán predsedníčka senátu prečítala znalecké posudky Kriminologického a expertízneho ústavu Policajného zboru a znalcov MUDr. V. S. a MUDr. B. S. V závere pojednávania predsedníčka senátu zisťovala, či strany majú návrhy na doplnenie dokazovania v zmysle § 272 ods. 2 Tr. por., pričom návrhy na doplnenia dokazovania zo strany krajského prokurátora ani obhajcu neboli.

Najvyšší súd poukazuje na to, že osobné vypočutie znalcov by vo vzťahu k dovolacej námietke obvineného nemalo význam, nakoľko zo znaleckého posudku Kriminologického a expertízneho ústavu Policajného zboru jednoznačne vyplýva, že znalec predložené množstvo drogy vyhodnotil ako 19-75 jednorazových dávok metamfetamínu. Znalci z odboru psychiatria sa vo svojom znaleckom posudku na otázku určenia jednorazovej dávky drogy pre osobnú spotrebu obvineného vyjadrili, že jednorazová dávka drogy u užívateľov je variabilná a mení sa podľa frekvencií podávania, spôsobu podávania a dokonca i podľa okolností podávania, pričom ani koncentrácia účinnej látky nie je užívateľovi vopred známa. Preto v tomto prípade nie je možné objektívne zistiť množstvo pervitínu, ktoré si obvinený jednorazovo aplikuje.

Vzhľadom na uvedené mal najvyšší súd za to, že dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. naplnený nebol.“

Ústavný súd, vychádzajúc z uvedených konštatovaní najvyššieho súdu, konštatuje, že najvyšší súd sa zaoberal námietkou, ktorá je predmetom posúdenia pred ústavným súdom,

a preskúmanie uznesenia najvyššieho súdu ústavným súdom nepreukázalo, že by boli porušené garancie a záruky poskytnuté ústavou a medzinárodnou zmluvou pre spravodlivý proces.

K porušeniu ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu, resp. analogického práva na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru by mohlo dôjsť rozhodnutím všeobecného súdu nielen tým, ak by tento fakticky odňal možnosť komukoľvek domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (I. ÚS 8/01), ale aj tým, ak by tento súd rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), alebo vtedy, ak by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil žiadnu z týchto a ani inú neuvedenú skutočnosť, na základe ktorej by mohol konštatovať, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu boli porušené práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru.

Vzhľadom na už uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Druhým argumentom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že dôvodom použitia vyššej trestnej sadzby podľa ustanovenia § 172 ods. 2 Trestného zákona bola tá skutočnosť, že už v minulosti bol rozsudkom Okresného súdu Topoľčany sp. zn. 3 T 121/07 z 28. novembra 2007 odsúdený za trestný čin podľa ustanovenia § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona, čo je podľa názoru sťažovateľa porušením zásady uvedenej v čl. 50 ods. 5 ústavy ako zásady *ne bis in idem*. K porušeniu zásady *ne bis in idem* malo podľa jeho názoru dôjsť tým, že predchádzajúce odsúdenie za rovnaký trestný čin mu bolo opätovne pripočítané na ľarchu a spôsobilo podstatné zvýšenie trestnej sadzby.

Ústavný súd z rozhodnutia najvyššieho súdu zistil, že sťažovateľ dovolanie podal z dôvodov uvedených v „... § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., teda že zásadným spôsobom bolo

porušené právo obvineného na obhajobu, § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., teda že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom a § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia“.

Z uvedeného ústavný súd zistil, že sťažovateľ nepodal dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že sa proti obvinenému viedlo trestné stíhanie, hoci bolo neprípustné.

Neprípustnosť trestného stíhania, ak ide o osobu, proti ktorej sa skoršie stíhanie pre ten istý skutok skončilo právoplatným rozsudkom, je vyjadrená v § 9 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku a je v podstate premietnutím čl. 50 ods. 5 ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý už bol právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby.

Zákon o ústavnom súde ako zákonnú podmienku ustanovuje, že pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy musí sťažovateľ vyčerpať všetky procesné prostriedky (opravné alebo iné právne prostriedky), ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde). *Ratio legis* tohto ustanovenia pritom spočíva nielen v tom, aby príslušná vec bol posúdená v prvom rade tými orgánmi verejnej moci, do ktorých právomoci takéto posúdenie prislúcha, ale tiež v tom, aby prípadné pochybenia mohli byť v rámci opravného konania pred orgánmi verejnej moci preskúmané a posúdené zákonom predvídaným spôsobom a v prípade potreby odstránené. Z toho vyplýva, že námietky, ktoré mohli byť uplatnené už v konaní pred všeobecným súdom, nemôžu byť úspešne uplatnené až v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Podmienka vyčerpania procesných prostriedkov, ktoré zákon na ochranu práv sťažovateľom poskytuje, nemôže byť v nadväznosti na uvedené splnená iba ich formálnym uplatnením, ale na úspešné uplatnenie sťažnosti je nevyhnutné (ako *conditio sine qua non*) aj ich vyčerpanie materiálne, a to pokiaľ ide o obsah a rozsah ich uplatnenia. Sťažnosť

podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno redukovať na prostriedok nápravy, na základe ktorého by sa sťažovateľovi poskytla ďalšia možnosť obhajovať svoje práva v dôsledku svojho vlastného opomenutia a nečinnosti spočívajúcej v absencii tvrdení v riadnom konaní pred orgánmi verejnej moci. Akceptovaním námietok po prvýkrát prednesených až v konaní o sťažnosti by sa ústavný súd stával ďalšou súdnou inštanciou, pred ktorou sa sťažovateľ snaží zreparovať to, čo v predchádzajúcom konaní zanedbal, teda napraviť následky spôsobené vlastným zavinením, resp. zavinením svojho právneho zástupcu.

Ústavný súd v spojitosti s tým poukazuje aj na zásadu zodpovednosti účastníka za ochranu svojich práv „*vigilantibus iura scripta sunt*“ (každý nech si stráži svoje práva), z ktorej vyplýva, že nedôslednú procesnú obranu sťažovateľa v riadnom konaní pred orgánmi verejnej moci nemožno dodatočne nahrádzať prostredníctvom sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.

S poukazom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa v celom rozsahu sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013